

BÁO CÁO: SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM VÀ ĐẠO ĐỨC TRONG HỌC TẬP

Họ và tên sinh viên: Phạm Bá Hưng

Mã sinh viên: 25000723

Học phần: Nhập môn công nghệ số và trí tuệ nhân tạo

I. NGHIÊN CỨU CHÍNH SÁCH VỀ VIỆC SỬ DỤNG AI

1. Phân tích chính sách của Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN)

Dựa trên các văn bản hướng dẫn hiện hành và định hướng đào tạo của ĐHQGHN (VNU), chính sách về liêm chính học thuật và sử dụng công nghệ được thể hiện qua các điểm cốt lõi sau:

- Quy định nền tảng:** ĐHQGHN đã ban hành Hướng dẫn số 2383/HĐ-ĐHQGHN về trích dẫn trong án phẩm khoa học, trong đó quy định rõ các hành vi đạo văn và yêu cầu minh bạch nguồn gốc tài liệu. Mặc dù chưa có văn bản cấm hoàn toàn AI, nhưng nguyên tắc "trung thực" và "trách nhiệm" trong liêm chính học thuật được áp dụng chung cho mọi công cụ, bao gồm cả AI.¹²
- Tiếp cận cởi mở và tiên phong:** Khác với việc cấm đoán, ĐHQGHN chủ trương đưa nội dung về AI và công nghệ số vào giảng dạy bắt buộc từ năm nhất (học phần "Nhập môn năng lực số"), nhằm trang bị tư duy và kỹ năng sử dụng AI có trách nhiệm cho sinh viên.
- Nguyên tắc sử dụng:** Sinh viên được khuyến khích sử dụng công nghệ để hỗ trợ tư duy, nhưng phải đảm bảo tính nguyên bản của sản phẩm. Việc sử dụng AI để làm thay bài tập hoặc không trích dẫn được coi là hành vi gian lận/đạo văn.

2. So sánh với các trường đại học quốc tế tại Việt Nam

Việc đối chiếu với các trường đối tác quốc tế giúp làm rõ hơn các tiêu chuẩn cụ thể mà sinh viên cần hướng tới:

Tiêu chí	VinUniversity (VinUni)	RMIT Việt Nam	ĐHQGHN (VNU)
----------	---------------------------	---------------	-----------------

Phân loại mức độ sử dụng	Phân chia rõ 4 cấp độ (AI Assessment Scale) từ "Không dùng AI" đến "AI là đồng tác giả". Yêu cầu khai báo mức độ sử dụng.	Sử dụng khung đánh giá OCM. Phân loại nhiệm vụ nào AI được làm (ví dụ: brainstorm) và nhiệm vụ nào con người phải làm.	Chưa phân cấp chi tiết trong văn bản quy phạm pháp luật, nhưng nhấn mạnh vào nguyên tắc trích dẫn và liêm chính chung.
Công cụ hỗ trợ	Cho phép dùng các công cụ phổ biến nhưng phải kiểm chứng.	Cung cấp công cụ AI nội bộ (Val) bảo mật và miễn phí cho sinh viên để đảm bảo an toàn dữ liệu.	Khuyến khích sử dụng các nguồn dữ liệu học thuật chính thống (VNU-LIC) kết hợp công cụ tra cứu mới. ³
Xử lý vi phạm	Quy định khung xử lý kỷ luật 4 cấp độ (Tier 1-4), từ cảnh cáo đến đuổi học.	Coi việc không trích dẫn AI là "Ghostwriting" (thuê viết) và xử lý theo quy chế liêm chính học thuật.	Xử lý theo quy chế đào tạo hiện hành về đạo văn và gian lận thi cử.

Nhận định cá nhân: Chính sách của ĐHQGHN đang chuyển dịch từ "quản lý tuân thủ" sang "giáo dục năng lực". Thay vì chỉ đưa ra lệnh cấm, nhà trường tập trung vào việc dạy sinh viên *cách* dùng AI. Điều này đòi hỏi sinh viên phải có ý thức tự giác cao hơn trong việc tự đặt ra giới hạn đạo đức cho mình.

II. THỰC HIỆN NHIỆM VỤ HỌC TẬP VỚI SỰ HỖ TRỢ CỦA AI

Nhiệm vụ: Viết dàn ý chi tiết và tìm kiếm tài liệu tham khảo cho bài tiểu luận chủ đề: "Tác động của Trí tuệ nhân tạo đối với kỹ năng tư duy phản biện của sinh viên đại học".

1. Quá trình thực hiện (Ghi lại Prompt và Đầu ra)

Bước 1: Lên ý tưởng và Dàn ý (Sử dụng ChatGPT/Gemini)

- **Kỹ thuật Prompt:** Áp dụng mô hình CLEAR (Context - Language - Explicit - Audience - Refine) đã học trong Chương 3.[doc_chap3]
- **Prompt:** "Đóng vai một giảng viên đại học (Role). Hãy lập dàn ý chi tiết cho bài tiểu luận 2000 từ về chủ đề 'Tác động của AI đối với tư duy phản biện của sinh viên' (Context). Dàn ý cần có 3 phần: Mở bài, Thân bài (với các luận điểm ủng hộ và phản đối), và Kết luận. Đối tượng đọc là sinh viên năm nhất (Audience). Hãy trình bày dưới dạng danh sách gạch đầu dòng (Explicit)."
- **Đầu ra của AI (Tóm tắt):**
 - *I. Mở bài:* Định nghĩa AI, tầm quan trọng của tư duy phản biện.
 - *II. Thân bài:*
 - Tích cực: AI giúp tiếp cận thông tin nhanh, gợi ý nhiều góc nhìn.
 - Tiêu cực: Sự phụ thuộc thụ động (lười suy nghĩ), rủi ro thiên kiến xác nhận.
 - *III. Kết luận:* Cần cân bằng giữa công nghệ và tư duy con người.

Bước 2: Tìm kiếm tài liệu tham khảo (Sử dụng Elicit/Consensus)

- **Công cụ:** Elicit (Trợ lý nghiên cứu AI được giới thiệu trong Chương 7A).[doc_chap7A]
- **Prompt:** "What is the impact of generative AI on students' critical thinking skills?"
- **Đầu ra của AI:** Elicit cung cấp bảng tổng hợp 4 bài báo khoa học hàng đầu, tóm tắt các kết quả chính (ví dụ: "AI có thể làm giảm khả năng phân tích sâu nếu không có hướng dẫn sư phạm phù hợp").

2. Đánh giá, Chỉnh sửa và Tích hợp

- **Đánh giá:**
 - *Dàn ý:* Dàn ý ChatGPT tạo ra khá logic nhưng phần "Giải pháp" còn chung chung. Tôi đã bổ sung thêm phần "Vai trò của liêm chính học thuật" dựa

trên kiến thức Chương 6.[doc_chap6]

- **Tài liệu:** Kiểm tra lại các bài báo Elicit gợi ý trên Google Scholar để đảm bảo chúng có thật (tránh hiện tượng ảo giác AI).
- **Chỉnh sửa:** Viết lại các tiêu đề mục cho phù hợp văn phong học thuật tiếng Việt. Loại bỏ các gợi ý không phù hợp với bối cảnh giáo dục Việt Nam.
- **Tích hợp:** Sử dụng dàn ý làm khung xương, sau đó tự viết nội dung chi tiết dựa trên các tài liệu đã tìm được, thay vì yêu cầu AI viết toàn bộ bài văn.

3. Trích dẫn việc sử dụng AI (Minh bạch)

Trong bài tiểu luận, tôi đặt một tuyên bố miễn trừ trách nhiệm (Disclaimer) ở trang đầu:

"Bài làm này có sử dụng ChatGPT (phiên bản 4.0) để hỗ trợ lên ý tưởng dàn bài và Elicit để tìm kiếm tài liệu tham khảo ban đầu. Mọi nội dung phân tích và lập luận chi tiết đều do tác giả tự thực hiện và chịu trách nhiệm."

Trích dẫn trong danh mục tham khảo (theo chuẩn Harvard):

- OpenAI (2024). *ChatGPT: Dàn ý về tác động của AI đến tư duy phản biện*, 20 Tháng 5. Có sẵn tại:[doc_chap6]

III. PHÂN TÍCH CÁC VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC

1. Ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận học thuật

Ranh giới này nằm ở câu hỏi: "Ai là người thực sự tư duy?"

- **Hỗ trợ hợp lý:** Sử dụng AI để brainstorm ý tưởng, sửa lỗi ngữ pháp, hoặc tóm tắt tài liệu dài (như một trợ lý). Sinh viên vẫn là người nắm quyền kiểm soát nội dung và hiểu rõ những gì mình viết.
- **Gian lận:** Sao chép nguyên văn (Copy-paste) đầu ra của AI và nộp như bài làm của mình mà không kiểm chứng hay chỉnh sửa. Hành vi này vi phạm nguyên tắc "tự nỗ lực" trong học tập và được coi là đạo văn cấp độ cao (AI-giarism).

2. Vấn đề về quyền sở hữu trí tuệ và trích dẫn

- **Sở hữu trí tuệ:** Các mô hình AI được huấn luyện trên dữ liệu khổng lồ từ Internet mà không phải lúc nào cũng có sự đồng ý của tác giả gốc. Khi sử dụng AI tạo ảnh (như Midjourney) hoặc văn bản, sinh viên cần hiểu rằng sản phẩm đó có thể không được bảo hộ bản quyền hoặc có thể vô tình xâm phạm quyền của người khác.[doc_chap5]
- **Trích dẫn:** AI không phải là một "tác giả" con người, nên không thể chịu trách nhiệm về nội dung. Tuy nhiên, để đảm bảo minh bạch, sinh viên bắt buộc phải trích dẫn công cụ AI như một nguồn tham khảo đặc biệt, ghi rõ phiên bản và ngày truy cập.[doc_chap6]

3. Tác động đến quá trình học tập và phát triển kỹ năng

- **Nguy cơ xói mòn tư duy:** Nếu lạm dụng AI để giải quyết mọi bài tập, sinh viên sẽ mất dần kỹ năng tư duy phản biện, kỹ năng viết và giải quyết vấn đề. Đây là hiện tượng "thui chột kỹ năng" (de-skilling).
- **Cơ hội phát triển:** Ngược lại, nếu dùng đúng cách, AI giúp sinh viên tiết kiệm thời gian ở các khâu thủ công (tìm kiếm, định dạng) để tập trung vào các kỹ năng bậc cao như phân tích, đánh giá và sáng tạo.

IV. BỘ NGUYÊN TẮC CÁ NHÂN VỀ SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM

Dựa trên phân tích trên, tôi xây dựng bộ 5 nguyên tắc cá nhân (Bộ quy tắc TRUST):

1. **T - Transparency (Minh bạch):** Luôn khai báo rõ ràng việc sử dụng AI trong bài làm. Nếu dùng AI để tạo dàn ý hay sửa lỗi, tôi sẽ ghi chú cụ thể trong phần lời nói đầu hoặc trích dẫn.
2. **R - Responsibility (Trách nhiệm):** Tôi chịu trách nhiệm hoàn toàn về độ chính xác của thông tin trong bài làm. Tôi cam kết kiểm chứng mọi thông tin, số liệu do AI cung cấp (Fact-checking) để tránh lỗi "ảo giác" của AI.
3. **U - Understanding (Hiểu biết):** Không bao giờ nộp một nội dung mà tôi không hiểu. Tôi chỉ dùng AI để giải thích hoặc gợi ý, sau đó phải tự mình diễn đạt lại bằng ngôn ngữ và sự hiểu biết của chính mình.
4. **S - Skepticism (Hoài nghi lành mạnh):** Luôn giữ thái độ hoài nghi với kết quả của AI. Nhận thức rằng AI có thể mang thiên kiến (bias) về giới tính, chủng tộc hoặc văn hóa, và chủ động loại bỏ các thiên kiến đó.

5. **T - Tool, not Substitute (Công cụ, không phải người thay thế):** Coi AI là một công cụ hỗ trợ (như máy tính bỏ túi), không phải là người làm thay. Tôi sẽ tự viết các phần cốt lõi, các nhận định và kết luận của bài luận.

V. INFOGRAPHIC MINH HỌA "SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM"

(Mô tả nội dung Infographic để thiết kế)

Tiêu đề: SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM: BẠN LÀ PHI CÔNG, AI LÀ TRỢ LÝ

Bố cục: Chia làm 2 cột đối lập (NÊN và KHÔNG NÊN) hoặc quy trình 3 bước (TRƯỚC - TRONG - SAU).

1. **Hình ảnh trung tâm:** Một sinh viên đang cầm lái (tư duy), bên cạnh là robot AI cầm bản đồ (hỗ trợ).
2. **Phần 1: ĐÈN XANH (Nên làm - Do's):**
 - Dùng AI để lên ý tưởng (Brainstorming).
 - Dùng AI để tóm tắt tài liệu dài.
 - Dùng AI để sửa lỗi ngữ pháp (Proofreading).
 - LUÔN LUÔN kiểm chứng thông tin (Verify).
3. **Phần 2: ĐÈN ĐỎ (Không nên làm - Don'ts):**
 - Sao chép nguyên văn và nộp (Copy-paste).
 - Nhập thông tin cá nhân/nhạy cảm vào AI (Bảo mật).
 - Dùng AI để viết toàn bộ bài luận.
4. **Phần 3: QUY TẮC VÀNG (The Golden Rule):**
 - "Sử dụng AI để nâng cao năng lực của bạn, không phải để thay thế sự cố gắng của bạn."
5. **Chân trang:**
 - Trích dẫn nguồn: Chính sách Liêm chính học thuật ĐHQGHN & UNESCO Guidelines.

Tài liệu tham khảo cho báo cáo:

1. Đại học Quốc gia Hà Nội. (2017). *Hướng dẫn số 2383/HĐ-DHQGHN về thực hiện trích dẫn trong án phẩm khoa học.*

2. Đại học Quốc gia Hà Nội. *Tài liệu môn học: Nhập môn năng lực số* (Chương 3, 5, 6, 7A).
3. VinUniversity (2024). *Policy on Student Use of Generative AI*.
4. RMIT Vietnam. *Assessment & Academic Integrity Policy*.

Nguồn trích dẫn

1. Chuyên gia Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn chia sẻ chiến ..., truy cập vào tháng 12 19, 2025, <https://vnu.edu.vn/-post39223.html>
2. Trung Tâm Thư Viện và Tri Thức Số - Đại học quốc gia Hà Nội, truy cập vào tháng 12 19, 2025, <https://lic.vnu.edu.vn/>
3. Guidelines on Student Use of Generative Artificial Intelligence, truy cập vào tháng 12 19, 2025, <https://policy.vinuni.edu.vn/all-policies/guidelines-on-student-use-of-generative-artificial-intelligence/>